

2024-12-02

Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen Härnösand

Finansdepartementet

Diarienummer: Fi2024/01624

fi.remissvar@regeringskansliet.se

julien.morel@regeringskansliet.se

Remissvar på "Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft"

Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen Härnösand vill härmed framföra sina synpunkter på regeringens förslag om finansiering av ny kärnkraft.

Ekonomiska risker och påverkan på samhällsekonomin

Vid finansutskottets öppna sammanträde den 14 november 2024 framhöll professor Tomas Kåberger de enorma ekonomiska risker som är förknippade med satsningar på ny kärnkraft. Historiska erfarenheter visar att kärnkraftsprojekt ofta överskrider sina budgetar avsevärt och tar många år längre att genomföra än planerat. För Sverige innebär detta potentiella kostnader på minst 600 miljarder kronor för byggnationen av nya kärnkraftverk, med risk för ytterligare överskridanden.

Dessa kostnader drabbar inte bara statens budget utan också framtida generationer. Varje krona som låses in i dessa långsiktiga och osäkra projekt tas från andra nödvändiga samhällsinsatser. Exempelvis kommer ökade kostnader för ny kärnkraft sannolikt att begränsa möjligheterna att:

- Utveckla och satsa på alternativa energikällor.
- Förbättra och utveckla viktiga samhällsfunktioner som exempelvis sjukvård, utbildning och äldreomsorg, vilka redan idag står inför stora utmaningar i form av växande vårdköer, lärarbrist och en åldrande befolkning.
- Investera i annan kritisk infrastruktur, som exempelvis det svenska järnvägsnätet, där eftersatt underhåll och föråldrad teknik bidrar till förseningar och ökade transportkostnader för både företag och privatpersoner.

Att prioritera dyra och tidskrävande kärnkraftsprojekt riskerar att underminera de investeringar som behövs för att möta dagens och framtidens samhällsbehov.

Risker och kostnader för kärnavfallet

En av de mest betydande utmaningarna med kärnkraft är hanteringen av kärnavfall. Kärnavfallet är extremt farligt och förblir så under hundratusentals år. Trots decennier av forskning råder det fortfarande vetenskapligt skilda åsikter om hur avfallet kan förvaras på ett sätt som är säkert för människor och miljö.

Den föreslagna metoden med djupa geologiska slutförvar har ifrågasatts av forskare som varnar för att tekniska och geologiska osäkerheter kan leda till allvarliga problem i framtiden.

En läckageolycka skulle få katastrofala konsekvenser för både miljön och kommande generationer, vilket gör frågan om kärnavfallens hantering både etisk och ekonomisk.

Därutöver är kostnaderna för kärnavfallshantering enorma och i många fall underskattade. Erfarenheter visar att slutförvaringsprojekt blir långt dyrare än vad som först beräknats, och det är osannolikt att dagens avgifter och reserver kommer att räcka för att täcka framtida kostnader. Dessa kostnader riskerar att övervältras på framtida generationer, som redan står inför stora utmaningar med klimatförändringar och resursbrist.

Alternativa energikällor

Det är också viktigt att belysa att förnybara energikällor som sol- och vindkraft erbjuder snabbare, säkrare och mer kostnadseffektiva lösningar för att möta Sveriges framtida energibehov. Dessa teknologier har utvecklats snabbt och är idag billigare än ny kärnkraft, samtidigt som de möjliggör decentraliserad energiproduktion och minskad sårbarhet i energisystemet.

En satsning på förnybar energi skulle dessutom frigöra resurser för att hantera andra kritiska samhällsutmaningar, samtidigt som Sverige kan behålla sitt ledarskap inom grön omställning och innovation.

Påverkan på kommande generationer

Professor Kåberger varnade särskilt för att beslut om ny kärnkraft idag riskerar att skapa ekonomiska skulder och begränsa framtida generationers handlingsutrymme. Detta innebär inte bara ekonomiska bördor utan också att möjligheten att investera i hållbar utveckling och välfärd undergrävs.

En särskild aspekt som förvärrar detta är den statliga garantiersättning på 80 öre per kilowattimme som föreslås för att stödja kärnkraftsproducenterna. Detta innebär att staten, och därmed skattebetalarna, åtar sig att täcka en betydande del av kärnkraftens kostnader. Med tanke på de enorma investeringsbeloppen och de långsiktiga åtagandena, kan denna garantimekanism leda till kraftigt ökade utgifter för statskassan.

För att sätta detta i perspektiv: om en stor andel av Sveriges energiproduktion skulle förlita sig på denna modell, kan kostnaderna för garantierna uppgå till tiotals miljarder kronor årligen. Detta är pengar som annars kunde ha använts till att stärka sjukvården, förbättra skolan eller rusta upp infrastrukturen. För framtida generationer innebär detta en dubbelsmäll – dels höga kostnader för kärnkraften och dess risker, dels ett bortfall av resurser till andra samhällsviktiga ändamål.

Den föreslagna garantin riskerar också att snedvrider energimarknaden genom att göra kärnkraften ekonomiskt beroende av statliga subventioner, vilket försvårar konkurrensen för billigare och mer hållbara energikällor som sol och vindkraft. Detta underminerar Sveriges möjligheter att snabbt och kostnadseffektivt ställa om till ett hållbart energisystem.

Rekommendationer

Med hänsyn till de ekonomiska, sociala och miljömässiga riskerna anser Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen i Härnösand att regeringen ska:

1. Dra tillbaka lagförslaget om statligt stöd till finansiering av ny kärnkraft.

2. Avstå från att subventionera ny kärnkraft och istället prioritera investeringar i förnybar energi, energieffektivisering och energilagring.
3. Säkerställa att framtida energipolitik utgår från samhällsekonomiska helhetsperspektiv, där resurser för välfärd och infrastruktur liksom för människors hälsa och miljö skyddas.
4. Stärka fortsatt forskning för att hitta säkra metoder för förvaring och hantering av befintligt kärnavfall, för att minimera riskerna och säkerställa att kostnaderna inte skjuts över på framtida generationer.

Vi tackar för möjligheten att framföra våra synpunkter och hoppas att dessa beaktas i det fortsatta beslutsfattandet.

Med vänliga hälsningar,

Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen Härnösand